

Необјављени допис двонедељнику Република, поводом чланка Персе Вучић "Болни записи", Република бр. 434-435, 1-31 август 2008. (www.republika.co.yu).

Допис је само реаговање на део о Сребреници у наведеном чланку, са настојањем да се укаже на у њему изнете неистине ("истине" без доказа) као и да се укаже на оно што у приказаним догађајима недостаје.

"Госпођа у црном", Перса Вучић, написала је најпрљавију, мени познату, причу о Сребреници, а читао сам их подоста. Изненађујуће је да је тако нешто публикувано у Републици, у новинама које претендују да представљају једну другу, бољу Србију. Тежиште је махом било на броју жртава, изолованих од свих претходних и пратећих догађаја. Спомињући успут и злочине над српским становништвом у источној Босни, ауторка оправдава муслиманске (бошњачке) препаде на српска села "најпре зарад отимања намирница", да би се преживело : "Једини спас од сигурне смрти од глади била је крађа салате, зеленог воћа и зеленог класја жита ", али су Срби убијали крадљивце, "те су Бошњаци у крађу слали децу, рачунајући да децу нико неће убити, али су и деца убијана". Стварност ратних збивања у том временском периоду изгледа, међутим, другачије.

Насер Орић је командовао јединицама у подручју Сребренице од 20. маја 1992. (ТО Сребреница) па до априла 1995. (када је напустио Сребреницу), тада већ као командант 28. дивизије (која је у Сребреници имала скоро 6000 војника) 2. корпуса Армије БиХ. Све војне акције као и каснији испади из "заштићене зоне" Сребреница били су дириговани из Сарајева.

"Између маја 1992. и јануара 1993. нападале су јединице из Сребренице многа српска села и потом их разарала. (...) Постоји документација да су Срби били мучени, сакаћени и живи спаљивани у ватри сопствених запаљених кућа" (1). Насер Орић је своје подвиге "овековечио" и на видео снимцима које је поносно показивао страним новинарима у Сребреници, који су о томе и писали: John Pomfret, Washington Post (2), i Bill Schiller, Toronto Star (3). Ту је било клања, сеча глава, паљевина, минирања гомиле лешева ("Ми смо их послали на месец", коментар Орића). "Насмејан за све време гледања филма, Орић је уживао у свом раду. Уз једну слику празног и девастираног села Орић је рекао: "Овде смо побили 114 Срба" " (Bill Schiller).

Генерал Моријон, Унпрофор-командант у БиХ од октобра 1992. до јула 1993., пише у својој књизи „Речи војника“ : "Из тог безбедног места (Сребреница - ЈН) Насер Орић и његови људи водили су низ уништавајућих напада на околна српска подручја. Најпознатији и најкрвавији десио се у време православног Божића у јануару 1993. Према сопственом признању, Насер Орић никога није заробљавао, бранећи се да закони акције такве врсте то не дозвољавају" (4).

У пролеће 1993., патолог др Зоран Станковић је ексхумирао побијене у Кравици. Говори, при томе, пред камером : "Најмлађи има 20 година. Ристо Поповић. Испален му је метак у уста ... Љубица Башкић. Седамдесет година. Прострељена рана испод леве дојке, ударац тупим предметом на десној страни главе... Лазар Веселиновић. Одсечена

глава..." (5) Генерал Моријон је такође био у то време у Кравици, при ексхумацији српских жртава, наглашавајући да Насеру Орићу нико не може да опрости масакр српског становништва "свете ноћи јануара 1993.". Насер Орић је, по сопственом признању, водио један рат са последицама масакрирања српске популације у селима подручја Сребренице (6).

Др Зоран Станковић је судскомедицински обрађивао српске жртве у Подрињу (Каменица, Зворник, Кравица, Сандићи, Милићи, Факовић, Сековић, Сребреница, Скелани, итд.), и то у присуству генерала Моријона, генерала Кејса, Арне Флетхеима (шеф бироа ЕУ у Београду), и др. Према подацима прикупљеним до средине јула 1996., број жртава је "премашивао 1000 лица". На телима покојника регистровани су облици насиља: одсецање глава и делова тела, клања, утиснутих прелома костију главе, задављивања и сл. Извештај о тим жртвама достављен је УН а представницима Хашког трибунала (Голдстон, Блуит) и лично од стране др Станковића. (7) Навешћемо још неке чињенице које су познате већ годинама и које се упорно игноришу као да их нема. У Сребреници стационирана 28. дивизија, у јачини од 5.803 војника, пробијајући се према Тузли изгубила је 2.806 људи (подаци Армије БиХ) (8). Према холандском војном извештају "Дебрифинг о Сребреници", до 04. августа 1995. у Тузлу је стигло 33.362 избеглица из Сребренице, од којих око 800-1.000 војника (9). Око 1.000 избеглица прешло је преко Дрине у Србију (касније су отишли у друге земље) (10) (11). Није познат број избеглица у другим правцима, међу којима и око 2.000 војника, нити број цивила који су погинули повлачећи се са војском ван предвиђеног коридора за евакуацију. Није поуздано познат број егзекутираних. На спомен-гробљу у Поточарима сахрањено је 3.215 идентификованих сребреничких жртава (12).

Ауторка има своје интерпретације јулских дана у Сребреници, које, међутим, нигде нису валидно потврђене. Врхунац је у тврдњи да су "убијања пратили стравични злочини" у фабричкој хали у Поточарима, "која је током јула служила за мучење Бошњака пред убијање и из које су се даноноћно чули ужасни крици", и у приказу некрофилних баханалија: док су једни убијали, други Срби и Српкиње доносили су им из оближњих села "ракију, печење, колаче, торте и обавезно српску погачу и "четничку" гибаницу", и потом су на заравњеним гробовима играли "српско коло и певали српске патриотске песме". Има још и додатак: погрешно је, наводно, уверење "да је око десет хиљада Бошњака убијено за три дана", не, трајало је то још неколико дана дуже. (Све цивили, нигде војника, нико није погинуо у борби. Хиљаду људи убијано дневно).

Десет хиљада убијених јула 1995. у Сребреници има само у бошњачким екстремистичким кухињама, из које се и госпођа Вучић обилно послужила. Постоје једино пријављени спискови несталих и убијених лица, који су се временом мењали како по броју тако и по именима, али никада их није било десет хиљада. Према истраживањима Издавачко документационог центра (ИДЦ) у Сарајеву, која су објављена крајем 2007. године, у региону Подриња (од Рогатице до Зворника), од 1992. до 1995. год. погинуло / убијено је и нестало 8.945 особа (8.460 Бошњака), од тога у 1995. год. 6.975 а у времену од 10. до 19. јула 6.774. (13). Срби ту имају своје бројеве. Миливоје Иванишевић износи "коначан списак српских жртава" који садржи 3.262 имена, од којих је 880 страдалих из редова војске и полиције док су 2.382 жртве били цивили. При томе је највише страдало 1992.

год., око 70%. (14).

Упорно понављање оптужби, клевета и дифамирања - упркос логици, упркос чињеницама - језик је искључивости и демонизације а не настојања у тражењу истине, на путу катарзе и помирења. Злоупотреба Сребренице увреда је за жртве Сребренице.

У "Болним записима" имамо демонизацију босанских Срба кроз садистичку спиралу наводно причињених грозота: масовним убијањима претходила су "мучења Бошњака", уз "дананоћне ужасне крике" и истовремена српска пировања, са завршним игранкама на гробницама убијених, уз учешће жена и придошлица (недостајала су још деца).

Сличне категорије (градације бестијалности) био је и наступ у немачком парламенту посланика Стефана Шварца, 10.12.1992., који је, у пледоајеу за војну интервенцију у Босни, описивао убијање 15-оро муслиманске деце, "од најмањих па до петогодишњака", пред очима њихових мајки, убацивањем, једно по једно, у ужарене пећи, на којима је затваран "цуг" тако да деца нису спаљивана већ печена. (Ralph Hartmann: "Die ehrlichen Makler" ("Поштени мешетари"), Берлин 1998., стр 192). Причао је а доказе није имао. Нико му их није ни тражио. (Бољи одзив у штампи, и ван Немачке, имао је други "допринос" истог посланика, јануара 1993., да српски лекари у Босни имплатирају Муслиманкама псеће ембрионе да би рађале псе, тврдећи да за то има и видеоснимке. Видеоснимке није имао ни тада, а ни касније).

О последицама похода на "салату, зелено воће и зелено класје жита" најозбиљнији сведоци су генерал Моријон, који је обилазио српска згаришта на лицу места, и др. Станковић, који је судскомедицински обрађивао жртве, о чему постоји документација, достављена и Хашком трибуналу. Моријон је сведочио у Хагу, др. Станковић није.

Сребреница јула 1995. има својеврсни медијски третман: све што се приказује у (про)муслиманској везији пролази без препрека, чак и приче које немају ни главу ни реп; завијању у чопору истородних вукова нема граница. Основна конструкција је: сви нестали Бошњаци – 7.000 па до 12.000 - проглашавају се за убијене (нигде погинулих!), уз често наглашавање да се ради о "недужним цивилима" (нигде муслиманске војске!). И тако то траје већ 13 година. Протестна реаговања на таква једнострана излагања најчешће се игноришу (у нашем случају Република), а понекад се објаве у ампутираној форми - да би се потом наставило и даље у неизмењеном шаблону.

Манипулација великим бројевима је поступак са жељом да се изазове већи медијски одјек него што би то "нормални" бројеви могли да постигну. Веома лагодно је излагати аргументе који се не морају доказивати. (Сетимо се, нпр. фаме, лансиране у медијима већ крајем 1992. године, о 60.000 силованих Муслиманки од којих је 30.000 остало у другом стању. Репови те фаме се протежу до данашњих дана, премда је број укупно доказаних жртава силовања, свих етничких група – 1.100 - познат још од 1996., након извештаја Института за људска права Де Паул Универзитета у Чикагу).

О броју несталих лица у Сребреници постоји читава историја. У извештају Комисије Владе РС (у којој су учествовали и бошњачки представници) за истраживање догађаја у и око Сребренице од 10. до 19. јула 1995., од јула 2004., говори се о списку од 7.806 имена лица која су пријављена као нестала наведених дана, од којих је, до тада, било идентификовано 1.438 посмртних остатака. У бошњацкој штампи се, међутим, и даље говори о 8.000 до 10.000 побијених па и закланих Сребреничана (Дневни аваз). Тако, нпр. у Википедији, у чланку "Масакр у Сребреници" (бошњачка обрада), пише да је наведена Комисија утврдила "да је у Сребреници извршено масовно убиство између 7.800 и 8.000 бошњачких мушкараца", а у редакцијском коментару Данас-а о извештају те Комисије (12.11.2004.) налази се податак о "сребреничком масакру у којем је зверски (!?) убијено (!?) више од седам хиљада људи". У извештају Комисије тога нема, доказати се не може, али, ето, може се писати.

О садистичком приказу догађаја у Поточарима, у верзији гђе Вучић, нема трага ни у бошњачким изворима. У цитираној Википедији набраја се 12 локација наводно масовних егzekуција - Поточари се не спомињу. А тешко је претпоставити да нико ништа није ни чуо ("дананоћне ужасне крике"), нити видео ("током јула") убијање на стотине/хиљаде Бошњака, као ни српске "светковине" на њиховим гробницама. (О том "драмском приказу" није било речи ни на суђењу генералу Крстићу пред Хашким трибуналом).

Извештај генерала ван дер Винда (фуснота бр. 9) даје најпотпунију слику о Сребреници јула 1995. Рађен је током септембра 1995., саслушања је вршила екипа од 118 чланова, а саслушавано је 490 особа, од којих су 460 били припадници холандског контингента у Сребреници. У њему нема ништа о егzekуцијама у Поточарима нити о масовним гробницама. (Члан 4.29 извештаја: "Није се дошло до било каквих информација током разговора, које би сугерисале могуће постојање масовних гробница"). Вредно је напоменути да се тај извештај, неповољан за бошњачки приказ Сребренице, не спомиње у изворима информација уз чланак "Масакр у Сребреници" у наведеној Википедији.

"Поверење се може градити само на темељу истине и правде", рекао је Сулејман Тихић, Председавајући Председништва БиХ, јула 2004. у Поточарима. Проблем је у разлици поимања истине и правде између босанских Муслимана и Срба. И не само између њих, као што се види у напред наведеним примерима.

"Почетак буђења из кошмара и суочавање са истином почиње онда када се све види до краја". (Културолог др Ратко Божовић, у дискусији у Панчеву, 27.05.2005., на тему "Етика у нашим медијима. Има ли места моралу?"). Која је то истина у случају Сребренице и ко је зна? Шта се све то "види до краја": са једне или са обе стране улице, све од самог почетка или само један део из њене средине? Дали смо стигли до краја улице?

Pully / Лозана (Свајцарска), 20. и 22.08.2009

ФУСНОТЕ

1. J. W. Honig / H. Both: Srebrenica, Minhen 1997. (немачки превод)

2. John Pomfret, Washington Post , 16.02.1994. (24.02.1994. објављено и у циришком недељнику Die Weltwoche).
3. Bill Schiller, Toronto Star, 16.07.1995.
4. General Morillon: Paroles de soldat, Paris, 1996. str. 72
5. Крвави траг Насера Орића, Новости, 16.06.2005.
6. Протокол о саслушању генерала Моријона о догађајима око Сребренице, код Франсоа Лонкла, председника француске Парламентарне комисије за спољне послове, 25.01.2001. (www.voltairenet.org/article9988.html).
7. Писмо др Зорана Станковића од 19.07.1996. год., достављено ми на моју молбу, за потребе мог дописа немачком магазину Der Spiegel о Сребреници (Допис није објављен).
8. Изјава генерала Енвера Хадзихасановића, бившег начелника штаба Армије БиХ, на сведочењу у Хашком трибуналу. Монитор, Подгорица, 19.04.2001.(Интервју са Зан-Рене Руез-ом, истражним органом УН за Сребреницу).
9. "Rapport based on the Debriefing on Srebrenica", 4.10.95., by Brigadier General O. van der Wind. (O. van der Wind. Извештај базиран на дебриефингу о Сребреници. Ассен, 4. октобра 1995. (српски превод))
10. Наташа Кандић говори о 1'000 до 1'200 Сребреничана, који су, према њеном сазнању, прешли границу Југославије (Интервју у недељнику Дани, Сарајево, 22.06.1998.).
11. "УНХЦР тражи азил за Муслимане из Сребренице". Наша борба, Београд, 24.01.1996. Тражио се азил за 796 Муслимана који су прешли из Сребренице у СФЈ. Од тога је 230 већ отишло, 229 је добило азил, док се за преосталих 337 траже будући домаћини.
12. Од 31.03.2003. па до 11.07.2006 сахрањено је у мезарју у Поточарима, у шест групних укопа, укупно 2.442 сребреничких жртава (Миливоје Иванишевић: Сребреница, јул 1995. www.vidovdan.org), јула 2007. и 2008. још 465 и 308. Међу сахрањенима има и жртава ван јулских дана 1995.
13. Истраживачко документациони центар Сарајево (ИДЦ). www.idc.org.ba "Људски губици у Босни и Херцеговини 91-95. Сребреница".
14. Миливоје Иванишевић: Сребреница, јул 1995. Београд, 2007.